

Neft İxrac Edən Ölkələr Təşkilatı (OPEC) ilə əməkdaşlıq

Neft İxrac Edən Ölkələr Təşkilatı və ya qısaca OPEC (ing. The Organization of the Petroleum Exporting Countries) — neft ixrac edən ölkələr tərəfindən neftin qiymətinin tənzimlənməsi məqsədi ilə 1960-cı ildə Bağdadda keçirilən konfransda yaradılıb. Əvvəlcə İran, İraq, Küveyt, Səudiyyə Ərəbistanı və Venesuela təşkilata daxil olub.

Bu 5 ölkəyə sonradan Qətər, (1961), İndoneziya (1962), Liviya (1962), Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri (1967), Əlcəzair (1969), Nigeriya (1971), Ekvador (1973-1992), Qabon (1975-1994), Anqola (2007) və Ekvatorial Qvineya (2017) qoşulub.

Təşkilatın qərargahı 1965-ci ildən Avstriyanın paytaxtı Vyana şəhərində yerləşir. Hazırda OPEC-in 14 üzvü var.

Azərbaycanın OPEC-lə əməkdaşlığı təşkilatın iclaslarında müşahidəçi statusunda iştirakı ilə aktivləşib. Dünya enerji bazarında neftin qiymətinin tənzimlənməsi məqsədilə 2016-cı il aprelin 17-də Qətərin paytaxtı Dohada Neft İxrac edən Ölkələr Təşkilatına (OPEC) üzv və qeyri-OPEC neft hasil edən ölkələrin təmsilçilərinin toplantısı olub. Doha sammitində neft ixrac edən ölkələrin OPEC təşkilatının əksər üzvləri, habelə Azərbaycan və Rusiyanın nümayəndələri də iştirak ediblər. Azərbaycanı tədbirdə energetika naziri Natiq Əliyev təmsil edib.

Neftin qiymətinə təsir edən faktorların aradan qaldırılması, tələb-təklif balansının bərpasına yönəlik tədbirlərin görülməsi üçün bu müddət ərzində qlobal enerji dialoqları mühüm rol oynayıb. 15-ci Beynəlxalq Enerji Forumu, 23-cü Dünya Enerji Konqresi OPEC və qeyri-OPEC ölkələrinin bir araya gəlməsini təmin etməklə 28 sentyabr tarixində OPEC-ə üzv ölkələrin Əlcəzairdə keçirilən qeyri-formal görüşündə gündəlik neft hasilatının 32,5 -33 milyon barrel səviyyəsində dondurulması barədə ilkin razılığın əldə edilməsinə imkan yaradıb.

29 oktyabr 2016-cı il tarixində Vyanada Neft İxrac Edən Ölkələrin Təşkilatına (OPEC) üzv və üzv olmayan dövlətlərin Yüksək Səviyyəli Komitəsinin birinci iclası keçirilib. Yüksək Səviyyəli Komitənin birinci iclası 21 ölkənin, o cümlədən qeyri-OPEC ölkələrindən 6 dövlətin (Azərbaycan, Braziliya, Qazaxıstan, Meksika, Oman və Rusiya Federasiyası) nümayəndə heyətlərinin iştirakı ilə konstruktiv və məhsuldar müzakirələr atmosferində keçirilib. İclasa Azərbaycanın energetika naziri Natiq Əliyev həmsədrlik edib.

2016-cı il noyabrın 30-da OPEC üzrə gündəlik neft hasilatının 1,2 milyon barrel azaldılaraq 32,5 milyon barrele endirilməsi barədə razılıq əldə olunub. Dekabrın 10-da isə Vyanada OPEC üzvləri ilə təşkilata daxil olmayan 11 ölkə, o cümlədən Azərbaycan ümumi hasilatın sutkada 558 min barrel azaldılması barədə sazişə imza atıb. İlin birinci yarısı üçün nəzərdə tutulmuş Vyana Bəyannaməsinə uyğun olaraq Azərbaycan hasilatı sutkada 35 min barrel azaltmaqla bağlı öhdəlik götürüb.

25 may 2017-ci il tarixində OPEC Nazirlər Şurasının 172-ci iclası çərçivəsində Neft İxrac Edən Ölkələr Təşkilatına (OPEC) üzv və qeyri-üzv dövlətlər arasında neft hasilatının azaldılmasına dair sazişin müddətinin 2018-ci ilin birinci rübünün sonunadək uzadılması barədə razılıq əldə olunub. 24 ölkənin imzaladığı Sazişə Azərbaycan da qoşulub.

2017-ci ilin 30 noyabrında isə OPEC Nazirlər Şurasının 173-cü iclası çərçivəsində Neft İxrac Edən Ölkələr Təşkilatına (OPEC) üzv və qeyri-üzv dövlətlərin üçüncü görüşündə neft hasilatının azaldılmasına dair sazişin müddətinin 2018-ci ilin sonuna kimi uzadılması ilə bağlı qərar qəbul olunub. OPEC və qeyri-OPEC ölkələrinin bu yeni razılaşmasını Azərbaycan da imzalayıb.

Energetika Nazirliyi Vyana sazişi qüvvəyə mindiyi vaxtdan, yəni cari ilin yanvar ayından etibarən mütəmadi olaraq Azərbaycanın gündəlik neft hasilatı ilə bağlı məlumatlarını Birgə Monitoring Komitəsinin Müştərək Texniki Komissiyasına təqdim edir. Həmin məlumatlara əsasən, Respublika üzrə gündəlik neft hasilatı yanvar ayı ərzində 793,9 min barrel, fevralda 776,4 min barrel, martda 733,3 min barrel, apreldə 781,1 min barrel, mayda 785,3 min barrel, iyunda 793,7 min barrel, iyulda 796,7 min barrel, avqustda 734,8 min barrel, sentyabrda 785,7 min barrel, oktyabrda 800,6 min barrel, noyabrda isə 790,7 min barrel olub. OPEC tərəfindən Azərbaycan dəfələrlə saziş imzalanan vaxtdan indiyə qədər iştirakçılar arasında öhdəliklərini fəal icra edən və liderlik göstərən ölkə kimi qiymətləndirilib.

21 iyun 2018-ci il tarixində Vyana şəhərində OPEC-in “Neft-Dayanıqlı gələcək üçün əməkdaşlıq” mövzusunda 7-ci Beynəlxalq seminarı keçirilib. Energetika naziri Pərviz Şahbazov “Dünya iqtisadiyyatı üçün neftin gələcəyi” adlı beşinci sessiyada çıxış edib.

21-23 iyun 2018-ci il tarixində Vyana şəhərində OPEC və qeyri-OPEC ölkələrinin Nazirlərinin Birgə Monitoring Komitəsinin 9-cu iclası və OPEC və qeyri-OPEC ölkələrinin nazirlərinin 4-cü görüşü keçirilib. İclaslarda energetika naziri Pərviz Şahbazov iştirak edib. Nazir OPEC və qeyri-OPEC nazirlərinin 4-cü iclasına da qatılıb. Görüşdə hasilat kvotasının 100 faizlik icrası, yəni neft hasilatının sutkada 1 milyon barrel artırılması ilə bağlı əldə olunan razılaşmasını Azərbaycan da dəstəkləyib.

23 sentyabr 2018-ci il tarixində Əlcəzairdə OPEC+ Nazirlərinin Birgə Monitoring Komitəsinin X iclası keçirilib. Tədbirdə 2018-ci ilin avqust ayı üzrə neft hasilatı ilə bağlı Birgə Texniki Komissiyanın təqdimatı, OPEC-in global neft bazarının inkişaf tendensiyalarına dair hesabatı dinlənilib. 2018-ci il iyunun 23-də OPEC və qeyri-OPEC ölkələri nazirlərinin IV iclasında neft hasilatının sutkada 1 milyon barrel artırılması ilə bağlı qərarın icra vəziyyəti və bazara təsiri nəzərdən keçirilib. İclasda energetika naziri Pərviz Şahbazov iştirak edib.

4-7 dekabr 2018-ci il tarixində Avstriyanın paytaxtı Vyana şəhərində Neft İxrac edən Ölkələr Təşkilatına (OPEC) üzv və kartelə daxil olmayan ölkələrin Nazirlərinin Birgə Monitoring Komitəsinin 12-ci iclası və OPEC Nazirlər Şurasının 175-ci iclası çərçivəsində OPEC və qeyri-OPEC nazirlərinin 5-ci görüşü keçirilib. Energetika naziri Pərviz Şahbazov hər iki iclasda iştirak edib. OPEC-ə üzv və qeyri-üzv dövlətlərin nazirlərinin V görüşündə neft hasilatının 2018-ci ilin oktyabr ayı səviyyəsindən gündəlik 1,2 milyon barrel azaldılması ilə bağlı razılıq əldə olunub. Neft hasilatının azaldılması qərarını Azərbaycan da dəstəkləyib.